

De Brabantse gedeputeerde Onno Hoes gaf de Doorgeefganzenveer door aan Jan Baan, directeur van het Brabants Landschap

De toestand van de natuur

— Jan Baan

> NATUUR IS EEN BEETJE UIT. Steeds vaker komen we de laatste tijd bij bestuurders en beleidsmakers een houding tegen van verzet tegen de bescherming van Rodelijstsoorten en de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. Onze premier bepleitte bij Eurocommissaris Barosso een versoepeling van het Europees natuurbeschermingsbeleid. Ondernemersorganisaties tappen uit hetzelfde vaatje. Als natuurbeschermers vraag ik me dan af: “Is dit terecht?” en “Wat is de oorzaak van die houding?”

Om met die laatste vraag te beginnen: ik denk dat het verband houdt met de sterke juridische en op soorten gerichte onderbouwing van de aanwijzing en bescherming van de Natura 2000-gebieden. Met het noemen van de kamsalamander of de rugstreepad is voor ecologen de aanwijzing onderbouwd. Logisch dat de Habitatrictlijn vraagt om bewijsbare objectief vast te stellen natuurwaarden, maar communicatief naar niet-ecologen is dit vragen om kritiek en scepsis. Ook de ecologische trend van de jaren negentig om in Nederland te streven naar zelfregulerende natuur met zo weinig mogelijk menselijke beïnvloeding, heeft deze kritiek in de hand gewerkt. Nederland is nu eenmaal volledig ‘man-made’ en bijna alle natuurgebieden zijn door menselijke beïnvloeding geworden tot wat ze zijn. Daar is niets mis mee.

Dan kom ik bij de eerste vraag: “Is dit terecht?” Ik denk het niet. Even wat cijfers. In Nederland is de biodiversiteit gereduceerd tot 15% van de oorspronkelijke situatie. In een eeuw tijd daalde dit cijfer van 40% tot 15%. In Europa als geheel resteert nog bijna de helft van de oorspronkelijke biodiversiteit. Op wereldschaal is ruim 70% behouden gebleven. Er is dus echt wel iets aan de hand in Nederland. We hebben de Ecologische Hoofdstructuur heel hard nodig om deze ontwikkeling te keren. We kunnen echter in de onderbouwing van het natuurbeleid niet volstaan met een vakjargon van soorten en cijfers. De uitdaging voor Nederland is om in deze dichtbevolkte delta toch plaats in te ruimen voor natuur, maar vooral in combinatie met ons rijk geschakeerde cultuurlandschap. Voor de beleving van de stadsmens vormen natuur en cultuurlandschap één geheel. Nog steeds is er in het zwaar verstedelijkte Nederland een aantrekkelijk contrast tussen stad en land. Nog steeds vinden weide- en akkervogels in het voorjaar een plek op het intensief gebruikte boerenland, zelfs op de zwaar bemeste maïsakkers in Noord-Brabant, en gaan vrijwillige weidevogelbeschermers massaal op pad om nesten en jonge vogels te beschermen.

We zullen duidelijk moeten maken welke belevingskwaliteit ons eigen landelijk gebied heeft, zowel in cultuurhistorische als in ecologische zin en dat je beter op de fiets kunt stappen om de waarden van onze eigen landelijke achtertuin te verkennen dan in het vliegtuig voor een reis naar de andere kant van de wereld.

Het Nederlandse cultuurlandschap krijgt steeds meer waarde voor de stadsmens, niet alleen door het contrast van rust, groen en ruimte met de hectiek van de stad. Veel Nederlanders zijn nog maar één of enkele generaties verwijderd van hun eigen agrarische familiegeschiedenis. Het cultuurlandschap met zijn historische gelaagdheid verwijst naar die geschiedenis. De herkenning van die oorsprong en de verbondenheid daarmee kan een tegenwicht vormen tegen de vervreemding van deurbane mens van het natuurlijk en het landelijk leefmilieu.

Jan Baan,
Directeur Brabants Landschap

Aan wie Jan Baan de ganzenveer doorgeeft, wordt nog een verrassing.